

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

2016 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)**JĘZYK POLSKI****TEKSTO SUVOKIMAS IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMAS
KALBOS ŽINIŲ TAIKYMAS**

Testas

Pagrindinė sesija

6 maja 2016 roku

Czas trwania – 1 godz.

Wskazówki:

- Sprawdź, czy w teście nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj komisję, jeżeli zauważyłeś braki.
- Oceniane będą tylko zadania wykonane piórem lub długopisem. Kolor atramentu lub wkładu – ciemnoniebieski. Nie wolno wprowadzać żadnych poprawek, nie można kreślić ani używać korektora.
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w wyznaczonych miejscach.
- Na marginesie osoby sprawdzające wpisują punktację.

Powodzenia!

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
1–5	9			
6–9	9			
10–12	8			
13–14	3			
15–19	11			
Taškų suma	40			
Suapvalinta taškų suma	40			
			Įvertinimas	

Vertinimo komisija: _____

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

TEKST I

Henryk Sienkiewicz

SACHEM
(fragment)

1. W mieście Antylopie, położonym nad rzeką tegoż nazwiska, w stanie Teksas, spieszył kto żyw na przedstawienie cyrkowe. (...) Miasto było niedawne. Piętnaście lat temu nie tylko nie stał tu ani jeden dom, ale w całej bliższej okolicy nie było białych. Natomiast w widłach rzeki, na tym samym miejscu, na którym stoi Antylopa, wznosiła się osada indyjska¹ zwana Chiavatta. Była to stolica Czarnych Wężów. (...)
2. Godzina ósma wieczór. Noc cudna, pogodna, gwiazdzista. Powiew zza miasta przynosi zapach gajów pomarańczowych, które w mieście mieszają się z zapachem słodu². W cyrku bije luna światła. (...) Nagle jakiś dziki świst w stajniach – i na arenie ukazuje się oczekiwany niespokojnie sachem. Słychać krótki pomruk ciżby³: „To on! To on! – i potem cisza. Syczy tylko bengalski ogień, który przy wejściu pałą ciągle. Wszystkie spojrzenia kierują się na postać wodza, który oto ma wystąpić w cyrku na grobach ojców. Indianin zasługuje rzeczywiście, by nań patrzono. Wydaje się dumny jak król. Płaszcz z białych gronostajów – oznaka wodza – pokrywa jego wyniosłą postać i tak dziką, że przypomina źle oswojonego jaguara. Twarz ma jakby wykutą z miedzi, podobną do głowy orła, a w tej twarzy świecą zimnym blaskiem oczy prawdziwie indyjskie, spokojne, niby obojętne – złowrogie. Wodzi on nimi po zgromadzeniu, jakby chciał sobie upatrzeć ofiarę. Bo zresztą uzbrojony jest od stóp do głów. Na głowie jego chwieją się pióra, za pasem ma topór i nóż do skalpowania, w ręku tylko zamiast łuku trzyma długi drąg, który służy do chwytania równowagi podczas chodzenia po drucie.
3. Zatrzymawszy się na środku sceny, nagle wydaje okrzyk wojenny. (...) To okrzyk Czarnych Wężów. Ci, którzy wycinali Chiavattę, pamiętają dobrze to straszne wycie – i co najdziwniejsza, ci którzy przed piętnastu laty nie ulękli się tysiąca tak wyjących wojowników, pocą się teraz przed jednym. Ale oto dyrektor zbliża się do wodza i mówi do niego, jakby chciał go ułagodzić i uspokoić. Dziki zwierz uczuł munsztuk⁴ – namowa skutkuje, bo po chwili sachem kołysze się już na drucie. (...)
4. Nagle nieludzkie wycie wyrwało się z piersi wodza, zakołysał się silniej, wskoczył na drewniany kozieł, stojący pod żyrandolem, i wzniosł drąg. Straszna myśl przeleciała jak błyskawica przez głowy: rozbije świecznik i zaleje cyrk potokiem płonącej nafty. Z piersi widzów wyrwał się jeden okrzyk. Ale cóż to? Z areny wołają: „Stój! Stój!...” Wodza nie ma! Zeskoczył, znikł w wyjściu. Nie spali cyrku? Gdzież się podział?
5. Oto wychodzi, wychodzi znowu, zziąjany, zmęczony, straszny. W ręku niesie blaszaną miskę i wyciągając ją ku widzom, mówi błagalnym głosem:
– Co łaska dla ostatniego z Czarnych Wężów!
Kamień spada z piersi widzów. Więc to wszystko było w programie, więc to była sztuka dyrektora? Efekt? Sypią się półdolary i dolary. Jakże odmówić ostatniemu z Czarnych Wężów – w Antylopie, na zgliszczach Chiavatty! Ludzie mają serca.

¹ *Indyjska* – tu: indiańska.

² *Słód* – skielkowane i wysuszone ziarno zbóż, którego używa się do produkcji piwa i whisky.

³ *Ciżba* – tłum, gromada.

⁴ *Munsztuk* – metalowy drążek wkładany do pyska konia, służący do kierowania koniem.

Zadania do tekstu I Punkty
1 2

1. Obok podanych wyrazów wpisz na podstawie **1. części** tekstu odpowiadające im nazwy własne.

1. Miasto – _____ 2. Osada indiańska – _____

3. Rzeka – _____ 4. Plemię indiańskie – _____

(2 punkty)

2. Wypisz z **2. części** tekstu cytat, który wskazuje na czas akcji.

_____

(1 punkt)

3. Wypisz z **2. części** tekstu odpowiednie cytaty (po jednym połączeniu wyrazowym), opisujące wymienione niżej doznania.

A Zapach (węch): _____

B Światło (wzrok): _____

C Dźwięk (słuch): _____

(3 punkty)

4. Do których przedstawicieli świata zwierząt został porównany bohater? Podaj dwie ich nazwy.

1. _____ 2. _____

(1 punkt)

5. Z opisu wyglądu sachema w **2. części** tekstu wypisz po **jednym** podanym środku artystycznym.

A Porównanie	B Epitet (wraz z wyrazem określającym)

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 1–5 (9 punktów)		
---	--	--

6. Wypisz z 2. części tekstu elementy stroju i rekwizyty wodza indiańskiego zgodnie z ich symboliką i przeznaczeniem.

- A Oznaka wodza – _____
- B Ozdoba głowy – _____
- C Uzbrojenie – _____
- D Narzędzie do skalpowania – _____

(2 punkty)

7. Podkreśl cztery wyrazy określające Indianina.

Buntowniczy, dumny, obojętny, odważny, skromny, wesoły, uzbrojony, zwinny.

(2 punkty)

8. Które z wymienionych uczuć towarzyszyły widzom podczas przedstawienia? Wpisz ich nazwy przy odpowiednich cytatach z tekstu.

Antypatia, litość, obojętność, odwaga, strach, ulga.

A (...) ci, którzy przed piętnastu laty nie ulękli się tysiąca tak wyjących wojowników, pocą się teraz przed jednym. – _____

B Kamień spada z piersi widzów. – _____

C Jakże odmówić ostatniemu z Czarnych Wężów – w Antylopie, na zgliszczach Chiavatty! Ludzie mają serca. _____

(3 punkty)

9. Zastąp podkreślone wyrazy i frazeologizmy ich synonimami.

1. Jest uzbrojony od stóp do głów – _____

2. Myśl przeleciała jak błyskawica – _____

3. Wychodzi zziajany – _____

4. Na zgliszczach Chiavatty – _____

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 6–9 (9 punktów)

10. Popraw w poniższych zdaniach błędy językowe. Zakreśl błędną formę i podaj obok poprawną.

1. Do tych czas pióropusz jest symbolem męstwa. _____

2. Indiańskie wodzowie mieli pióropusze z orlich piór. _____

3. Wiem taki film, w którym wódz nosił duży pióropusz. _____

4. Dla Indian wielkie znaczenie miały znaki i nacięcia na piórach. _____

5. Można było z ich wyczytać całą kronikę życia. _____

6. Po piórach można było odróżnić przyjacieli od wrogów. _____

(3 punkty)

11. Wypisz z 4. części tekstu **po jednym** przykładzie zdania oznajmującego, pytającego i rozkazującego.

A Zdanie oznajmujące: _____

B Zdanie pytające: _____

C Zdanie rozkazujące: _____

(3 punkty)

12. Podaj tytuły dwu innych utworów H. Sienkiewicza i określ ich gatunek literacki.

	Tytuł	Gatunek literacki
1.		
2.		

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 10–12 (8 punktów)		
---	--	--

TEKST II**Wisława Szymborska***ZWIERZĘTA CYRKOWE*

Przytupują do taktu niedźwiedzie,
 skacze lew przez płonące obręcze,
 małpa w żółtej tunice na rowerze jedzie,
 trzaska bat i muzyczka brzęczy,
 trzaska bat i kołysze oczy zwierząt,
 słoń obnosi karafkę na głowie,
 tańczą psy i ostrożnie kroki mierzą.

Wstydzę się bardzo, ja – człowiek.

Źle się bawiono tego dnia:
 nie szczędzono hucznych oklasków,
 chociaż ręka dłuższa o bat
 cień rzucała ostry na piasku.

Zadania do tekstu II

13. Zaznacz poprawną odpowiedź oraz wypisz cytat na jej uzasadnienie.

W wierszu występuje:

- a) narrator w 1. osobie.
- b) podmiot liryczny w 1. osobie.
- c) podmiot liryczny w 3. osobie.

Cytat: _____

(1 punkt)

14. Wypisz z wiersza cztery nazwy zwierząt wraz z czasownikami, wskazującymi na czynności tych zwierząt.

	Nazwy zwierząt	Czasowniki (po jednym do każdego rzeczownika)
1.		
2.		
3.		
4.		

(2 punkty)

Punkty
1 2

Suma punktów za zadania 13–14 (3 punkty)		
--	--	--

15. Co oznacza przenośnia: *trzaska bat i kołysze oczy zwierząt*? Zaznacz **jedną** poprawną odpowiedź.

- A Miarowe trzaskanie bata ukołysało zwierzęta do snu.
- B Zwierzęta huśtają się na bacie jak na huśtawce.
- C Wystraszone zwierzęta wodzą wzrokiem za ruchem bata.
- D Bat pęka i zwierzęta już czują się bezpieczne.

(1 punkt)

16. Określ, czy podane stwierdzenia oddają wymowę każdego z przeczytanych tekstów. Wpisz do pustych klatek TAK lub NIE.

	Stwierdzenie	Sachem	Zwierzęta cyrkowe
A	Człowiek potrzebuje zabawy i rozrywki.		
B	Człowiek człowiekowi jest wilkiem.		
C	Każdy człowiek jest szlachetną istotą.		

(3 punkty)

17. Wyjaśnij w 1–2 zdaniach, dlaczego podmiot liryczny mówi w wierszu: *Wstydzę się bardzo, ja – człowiek*.

_____

_____

_____

(3 punkty)

18. Wypisz z wiersza dwie pary rymów.

_____ – _____   _____ – _____

(1 punkt)

19. Od podanych rzeczowników utwórz przymiotniki.

- 1. zwierzę – _____
- 2. lew – _____
- 3. mała – _____
- 4. słoń – _____
- 5. piasek – _____
- 6. cień – _____

(3 punkty)

Suma punktów za zadania 15–19 (11 punktów)		
--	--	--

BRUDNOPIS